

Therefore, it is necessary to move on in search of a creative synthesis of two principles: school – lesson system and the maximum of the individual peculiarities of each student.

Key words: *training mass character, student's individual needs, number of mental types, parallel obtaining information channels, manifestation of student's independence.*

УДК 37.01:[001.32.(477)]

Н. М. Лавриченко
Науковий центр МАН України

НАУКОВО-ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ МАЛОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ

Стаття привчена Малій академії наук України як освітній інституції загальнонаціонального значення. Нині це єдина в Україні організація, яка цілеспрямовано й професійно опікується духовним, творчим, інтелектуальним розвитком обдарованих дітей та молоді, залучаючи їх до науково-дослідницької, експериментальної, конструкторської, винахідницької діяльності.

Ключові слова: *Мала академія наук України, навчально-виховна, соціалізаційна робота з обдарованими дітьми.*

Постановка проблеми. МАНУ є провідною установою в системі позашкільної освіти, яка традиційно добре розвинена на теренах України. Тут без перебільшення йдеться про унікальний і самобутній досвід роботи, який поціновується як в українському освітньому просторі, так і за кордоном. Варто зазначити, що своїми досягненнями МАНУ завдячує як підтримці з боку політиків, державних діячів, управлінців різних рівнів, так і волонтерським зусиллям багатьох ентузіастів у різних куточках країни.

Упродовж порівняно нетривалого періоду (1995-2015рр) в МАНУ напрацьовано адекватні цілям і завданням цієї структури організаційно-педагогічні механізми діяльності, розроблені наукові принципи й методи педагогічної роботи з учнівською молоддю, нагромаджено досвід соціального партнерства з різними інституціями й суб'єктами у справі плекання інтелектуальної еліти нації.

Обсяг і різноманіття діяльності МАНУ (освітні напрями, проекти, наукові програми, заходи) неможливо розкрити в усій повноті на шпальтах однієї статті, тому в цій публікації ми зосередились на найбільш загальних і наріжних засадах діяльності академії – нормативно-правових, організаційних, методологічних, методичних, практично-прикладних. Засновниками Малої академії наук України є Міністерство освіти і науки України й Національна академія Наук України. Наразі ці установи визначають головні завдання й перспективи розвитку МАНУ, контролюють реалізацію державної політики щодо роботи з обдарованою учнівською молоддю, дотримання чинного законодавства.

Діяльність МАН України як самоврядної інституції також узгоджуються із загальнонаціональними цілями та пріоритетами розвитку загальної середньої освіти в Україні, визначеними в Державній

національній програмі «Освіта» (Україна XXI століття), Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті, Національному плані дій щодо реалізації конвенції ООН про права дитини до 2016 року, Концепції позашкільної освіти та виховання, Концепції виховання в національній системі освіти України, Державній цільовій соціальній програмі розвитку освіти на період до 2014 року [5; 6; 8].

У роботі з дітьми та молоддю шкільного віку Мала академія наук керується Конституцією України, Міжнародною хартією прав людини, законами України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про позашкільну освіту», «Про вищу освіту», «Про професійно-технічну освіту», «Про наукову і технічну діяльність», «Про охорону дитинства», актами Президента України, Кабінету Міністрів України, Положенням про позашкільний навчальний заклад, Положенням про Малу академію наук [2; 3; 4; 7].

Заснована в 1995 році Мала академія наук продемонструвала за порівняно короткий період здатність до перманентного вдосконалення й урізноманітнення форм, методів і напрямів діяльності. Закономірно, що творча праця керівництва й співробітників МАНУ винагороджувалась дедалі більшим попитом і визнанням з боку спільноти учнівської молоді, а також батьків, вчителів, вихователів, діячів науки й культури.

У цій статті ми ставимо за **мету** в стислому викладі розкрити сутність, цілі, зміст і методи наукової та педагогічної діяльності Малої академії наук як самобутньої просвітницької організації загальнонаціонального значення.

Виклад основного матеріалу. Нині Мала академія наук є єдиною в Україні спеціалізованою позашкільною інституцією, яка цілеспрямовано здійснює відбір здібних до науково-пошукової роботи учнів і створює умови для їхньої творчої самореалізації та особистісного розвитку. Головною метою діяльності МАНУ є залучення дітей та молоді до дослідницької, винахідницької, конструкторської, експериментальної роботи, виявлення й розвиток їхніх талантів і обдарувань, підготовка до фахової науково-освітньої та наукової діяльності.

Зазначена мета конкретизується в таких **завданнях**:

- створення педагогічного середовища, сприятливого для інтелектуального, психофізичного й соціального розвитку здібних і зацікавлених у наукових дослідженнях дітей;
- поглиблення та систематизація знань учнів у різних галузях науки, формування умінь, навичок і культури наукового дослідження;
- задоволення потреб учнівської молоді у професійному самовизначенні та творчій самореалізації відповідно до їхніх інтересів і здібностей;

- збагачення педагогічної науки та практики інноваційними методами й технологіями, продуктивність яких підтверджена педагогічним процесом у МАНУ;
- розвиток соціально-педагогічного партнерства зі шкільними, позашкільними, вищими навчальними закладами задля виявлення й педагогічного супроводу обдарованих дітей;
- організація соціальної та професійної підтримки талановитих педагогів, здатних працювати з дітьми, які мають неординарні здібності;
- створення розгалуженої мережі регіональних відділень МАН для ширшого охоплення й активнішого залучення учнівської молоді до науково-дослідницьких проектів;
- налагодження співпраці з партнерами, спонсорами, благодійниками зацікавленими у плеканні нової генерації науковців;
- залучення місцевих громад до активної участі й державно-громадського управління діяльністю МАНУ;
- пропаганда й популяризація результатів діяльності МАНУ в Україні й за кордоном.

Діяльність Малої академії наук структурована за 11 науковими відділеннями, які охоплюють 60 секцій предметної спеціалізації в таких наукових галузях: історія, екологія та аграрні науки, комп'ютерні науки, технічні науки, фізика й астрономія, філологія та мистецтвознавство.

Організація й управління діяльністю МАН України здійснюються за адміністративно-територіальним принципом. До структури МАНУ нині входять 26 регіональних територіальних відділень: обласні відділення разом із підпорядкованими їм міськими відділеннями й науковими товариствами учнів, а також Київське міське територіальне відділення. До 2014 року в Криму функціонувало окреме територіальне відділення МАНУ разом з міським територіальним відділенням в Севастополі.

Регіональні територіальні відділення підлягають реєстрації вищими керівними органами – Президією МАН України та НЦМАНУ – Національним центром «Мала академія наук». Районні (міські) територіальні відділення реєструються президіями регіональних відділень МАНУ і одержують відповідні свідоцтва. Нормативно-правові акти щодо управління МАН України та діяльності дорадчих органів розробляються Національним центром «Мала академія наук» затверджуються Президією МАН України.

Управління діяльністю МАН України здійснюють:

- ✓ *на державному рівні* – Національна академія наук України, Національний центр «Мала академія наук України»;
- ✓ *на регіональному рівні* – регіональні малі академії наук учнівської молоді, інші навчальні заклади, що уповноважені координувати діяльність територіальних відділень МАНУ;

✓ *на місцевому рівні* – управління (відділи) освіти місцевих адміністрацій, інші навчальні заклади, установи, визначені як координатори діяльності осередків МАНУ в містах і поселеннях міського типу.

На всіх рівнях управління МАНУ створюються дорадчі органи. На всеукраїнському рівні – це наглядова, координаційна, науково-методична, піклувальна ради; на регіональному – координаційна, піклувальна, науково-методична ради, на місцевому – піклувальна рада.

Координаційна рада МАН України виконує такі важливі організаційні й управлінські функції:

- розробляє стратегії розвитку МАН України;
- розробляє концептуальні засади діяльності та розвитку МАН України;
- здійснює загальне керівництво координаційними радами регіональних відділень;
- спрямовує використання виховного потенціалу навчальних закладів різних типів для удосконалення системи пошуку, розвитку і підтримки обдарованих і талановитих учнів;
- бере участь у плануванні всеукраїнських заходів з науково-методичної, координаційно-аналітичної, організаційно-методичної роботи;
- розробляє пропозиції щодо впровадження різних форм стимулювання діяльності регіональних відділень, педагогічних колективів малих академій наук та базових освітніх закладів різних типів.

Науково-методична рада МАН України є дорадчо-консультативним органом, який відповідає за стан і реалізацію державного замовлення щодо науково-методичного забезпечення діяльності та розвитку МАН України. На науково-методичну раду покладається виконання таких завдань:

- науково-методичне забезпечення навчально-виховного процесу в МАН України та Наукового центру МАНУ;
- розвиток мережі навчальних закладів очної та заочної форм навчання, в тому числі літніх шкіл, інноваційних форм навчання й виховання учнів-членів МАНУ;
- розроблення нормативно-інструктивних документів з основних проблем навчально-виховної діяльності МАНУ;
- підготовка аналітичних матеріалів на запит засновників;
- проведення конференцій, семінарів, виставок, конкурсів тощо;
- організація роботи з розроблення навчальних програм і методичних рекомендацій для занять в різних наукових секціях; гуртках, творчих об'єднаннях МАН України.

Наглядова рада на чолі з Головою опікується фінансовим і матеріально-технічним забезпеченням педагогічного процесу, а також слідкує за дотриманням прав та інтересів головних користувачів освітніх послуг МАНУ, як внутрішніх (викладачі, вчителі, учні), так і зовнішніх –

фізичні особи й організації, яким надається консультативна, інформаційна, науково-методична допомога.

У регіонах *координаторами діяльності територіальних відділень* МАН України є малі академії наук, що мають статус позашкільних навчальних закладів, на базі яких учні поглиблюють знання та проводять дослідницьку роботу в одній або кількох наукових галузях.

Регіональні малі академії наук за наявних можливостей, умов і ресурсів створюють філії, тобто структурно й територіально відокремлені підрозділи, підпорядковані базовому закладу. У разі відсутності базового позашкільного закладу координаторами діяльності районних, міських територіальних відділень МАН за рішенням місцевих органів управління освітою можуть призначатися гімназії, ліцеї, професійно-технічні, вищі навчальні заклади різних типів і форм власності.

При регіональних відділеннях МАН створюються й діють наукові товариства – добровільні об'єднання учнів, зацікавлених у поглибленому вивченні окремих дисциплін і заняттях науково-пошуковою роботою. Такі товариства можуть виникати й функціонувати у віддалених районах, наприклад, сільських, гірських. Наукові товариства учнів (НТУ) є, по суті, первинними осередками регіональних МАН, при яких функціонують гуртки, секції, лабораторії, експериментальні майданчики, клуби за науковими інтересами тощо. НТУ можуть також утворюватися на базі кількох навчальних закладів різних типів та при кафедрах університетів, бібліотеках, лабораторіях тощо.

Наукові товариства учнів діють на засадах добровільності, самоврядування і керуються чинним законодавством. Керівним органом НТУ є Рада. Виходячи із завдань, змісту, пріоритетних напрямів діяльності, члени НТУ розробляють і схвалюють статут. Після реєстрації НТУ президією територіального відділення МАН видається відповідне свідоцтво.

З ініціативи територіальних відділень МАН і за підтримки місцевих органів управління освітою можуть створюватись профільні школи зі стаціонарною і заочною формами навчання. У цих школах учні мають можливість пройти курс навчання за спеціальною програмою – прискореною чи поглибленою з профільних дисциплін.

Головні напрями і змістові лінії педагогічної діяльності МАН.

Діяльність МАНУ розгортається в просторі й часі як цілісний, взаємоузгоджений і поступальний педагогічний процес, що охоплює такі напрями роботи з учнями: ***діагностично-орієнтаційний, навчально-інформаційний, культурно-просвітній, виховний, соціалізаційний.***

Діагностично-орієнтаційна робота полягає у всебічному вивченні особистісних якостей учнів, з'ясуванні їхніх інтересів, можливостей, нахилів, а також у педагогічному наставництві з метою формування «Я-концепції» юного дослідника, здатного свідомо зробити вибір з-поміж

існуючих у структурі МАНУ змістових ліній (профілів) навчання – **фізико-математичного, технічного, природничого, суспільно-гуманітарного**, а також відповідних їм секцій предметної спеціалізації. Педагогічна робота з учнями, що вже обрали певний академічний напрям, полягає в моніторингу їхньої успішності, окресленні «зон найближчого розвитку» [1], консультуванні, орієнтації у виборі професій, пов'язаних із певною науковою галуззю.

Навчально-інформаційний напрям діяльності охоплює процес надання учням знань, долучення їх до наукових першоджерел та інформаційних матеріалів, а також формування в слухачів академії необхідних для наукової роботи компетентностей – аналітичної, прогностичної, гіпотетичної, логіко-конструктивної, проектної, герменевтичної, критичної, аргументаційної, експериментальної, верифікаційної тощо. Не менш важливим є формування пізнавальних метакомпетентностей [11, 327-338], що дають змогу учням засвоювати знання як організовану систему або структуру, елементи якої можуть бути застосовані в різних видах дослідницької та практично-прикладної роботи. У наданні учням нових знань широко застосовується принцип конструктивізму [10; 12, 3-21], що передбачає активну та свідому позицію учня в конструюванні знань, використанні необхідного й адекватного пізнавального інструментарію для побудови максимально наближеної до реальності наукової картини світу [9].

Культурно-просвітня діяльність МАН полягає в долученні слухачів до української, європейської, світової культурної спадщини, підведення їх до розуміння досягнень науки і техніки як причин і наслідків культурного поступу людства. Учням допомагають осягнути прогрес культури як складний і нелінійний рух від нераціональності до раціональності, а відкриття наукових істин – як процес і результат докладання розуму, волі й чуттєвості людини. Викладачі, вчителі, наставники покликані переконати молодь у тому, що наука має бути благом, а не загрозою для людини, а цілі й завдання наукових досліджень не повинні суперечити загальнолюдським цінностям. У цьому напрямі педагогічної діяльності важливо дотримуватися принципу культурної відповідності, що передбачає усвідомлення учнями особистої приналежності до української культури, поцінування її традицій і засадничих цінностей.

Реалізація **виховного напрямку** спрямована на формування особистості юного дослідника, його характеру, світоглядних установок, ціннісних орієнтацій, кар'єрних устремлень. Тут постає необхідність прищепити учневі такі якості, як здатність до самоорганізації, планування і раціонального використання робочого часу, уміння чергувати види діяльності – розумову, фізичну, дозвіллеву, щоб не допустити перевантажень, творчого вигоряння. Важливо також допомогти учням

опанувати культуру й етику наукових досліджень, навчити їх контролювати емоційні стани, адекватно оцінювати власні здібності, самостверджуватись у вмінні розв'язувати наукові проблеми, визнаючи право іншого обстоювати інакшу точку зору. Учителі-наставники покликані зміцнювати впевненість слухачів академії у власних силах, заохочувати їх до наполегливого розв'язання складних науково-пошукових задач і підтримувати відчуття успіху від наукових досягнень і відкриттів.

Соціалізаційна робота з учнями спрямована на інтеграцію в академічну спільноту юнаків і дівчат, які представляють різні регіони, міста і села країни. Попри циклічність та епізодичність їх перебування в педагогічному процесі МАНУ, вони мають відчувати себе членами великого колективу одностудентів, що постійно навчаються, перебувають у творчому пошуку. З цією метою широко практикуються корпоративні форми навчання, колективні дослідницькі проекти, різні форми дозвілля й відпочинку. З метою кращого взаєморозуміння та конструктивної взаємодії у групах, що здійснюють науково-пошукові проекти, учнів навчають мистецтву комунікації, мовлення рідною й іноземними мовами, діалоговим формам спілкування, умінню вести дискусію, бесіду, аргументовано й дохідливо формулювати власні судження й думки, виявляти когнітивну й емоційну емпатію. Разом із тим викладачі академії свідомі того, що в роботі з обдарованими дітьми важливо досягти оптимального поєднання соціалізації та індивідуалізації. Ідеться про створення таких педагогічних умов, за яких група, колектив як мінімум не обмежує творчі можливості особистості, як максимум – підтримує й стимулює їх розвиток.

Структурно-функціональні характеристики педагогічного процесу.

Структурно-функціональна модель організації навчального процесу в МАН України передбачає три рівні навчання – *початковий, основний та вищий*.

На початковому рівні юні дослідники, слухачі МАНУ мають набути системних знань про науковий пошук, наукові ідеї та видатних діячів науки.

Учнів навчають складати план пошуку, структуру дослідження, визначати мету, головну ідею наукової роботи, працювати з бібліотечними фондами, інформаційними джерелами, писати реферати, публічно захищати авторські роботи перед компетентною аудиторією. Слухачам-початківцям пропонують спецкурси з методології науково-дослідницької роботи й написання наукових праць. На цьому етапі учні мають визначитися з базовими дисциплінами, які надалі вивчатимуть поглиблено.

За умови успішного завершення цього етапу навчання учням присвоюють звання кандидата в дійсні члени МАНУ і вручають відповідне посвідчення.

Основний рівень навчання передбачає поглиблене вивчення базових (профільних) дисциплін, визначення за допомоги наукового керівника теми дослідження, обсягу й термінів його виконання. З метою активного включення учнів-кандидатів МАН у науково-пошукову роботу широко практикується індивідуальна, інтерактивна, дистанційна форми навчання, проводяться лекції, семінари, телекомунікаційні навчальні сеанси. Учні мають змогу отримувати індивідуальні консультації, ставити досліди й проводити експерименти, встановлювати контакти й співробітничати з різними установами й організаціями з метою реалізації науково-пошукових проектів. Спеціальний курс, який пропонується слухачам основного рівня, стосується особистісного розвитку юного науковця, його творчих, організаторських здібностей, пам'яті, уваги, проблемного, дивергентного, критичного мислення.

Передбачається, що на основному етапі учні мають набути такі знання й уміння:

- самостійно визначати проблему, формулювати мету й завдання дослідження;
- працювати з різними джерелами, систематизувати й узагальнювати одержані дані;
- застосовувати дослідницькі методи для розв'язання поставлених завдань;
- аргументовано формулювати висновки відповідно до визначених мети й завдань дослідження.

За умови набуття зазначених умінь, а також активної участі у конкурсах, конференціях, майстер-класах за рішенням Президії територіального відділення МАН України учням присвоюють звання дійсного члена МАН України.

На вищому рівні навчання учні – дійсні члени МАН України поглиблюють знання з базових дисциплін, працюють над завершенням наукових робіт, отримують рецензії наукових співробітників вищих навчальних закладів, академічних установ.

На цьому етапі учням створюють максимально сприятливі умови для апробації і перевірки результатів наукового дослідження та підведення його підсумків. Кожному дійсному члену МАН України надається можливість проведення практико-експериментальної роботи у базових навчальних закладах, на кафедрах, у лабораторіях, на виробництві. Дійсні члени академії беруть активну участь у всеукраїнських і міжнародних наукових конференціях, конкурсах науково-дослідницьких робіт.

Очікуваний результат на завершальному етапі навчання в МАНУ засвідчують набуті учнями здібності:

- розуміння сутності процесу дослідження, теоретичної та практичної значущості його результатів;

- уміння застосовувати результати дослідження в навчально-пізнавальній і практичній роботі;
- саморефлексія, самоідентифікація з роллю дослідника, майбутнього фахівця.

Найбільш практикованими в академії формами реалізації педагогічного процесу є групові й індивідуальні заняття з учнями, лекції, інтерактивні уроки з використанням ІТ технологій, конференції, семінари, колоквиуми, лабораторні роботи, практикуми, зимні сесії, літні школи, науково-дослідні експедиції, екскурсії, олімпіади, вікторини, презентації, конкурси-захисти наукових робіт.

Результати науково-пошукової, дослідницької, конструкторської діяльності слухачів МАНУ учнів відображаються в Матрикулі особистих досягнень, де фіксуються учнівські досягнення на кожному з навчальних етапів. За підсумками навчання на вищому рівні визначають найталановитіших дійсних членів академії та надають їм рекомендації для продовження наукової роботи у вищих навчальних закладах.

Багаторічна кадрова політика добору й підготовки педагогічних працівників МАНУ спрямована на формування злагодженої команди педагогічних працівників, здатних забезпечити високоякісний педагогічний процес. Постійно триває пошук кращих вчителів, викладачів, які володіють сучасними педагогічними технологіями, ІКТ – технологіями, основами менеджменту та є спеціалістами високого класу в обраній галузі науково-освітньої діяльності. Преференції у працевлаштуванні надаються викладачам з науковими ступенями, заслуженим діячам науки і техніки, досвідченим учителям-новаторам. За потреби претендентам на заміщення вакансій і штатним працівникам МАНУ надається науково-методична, консультативна допомога, проводяться тренінги, майстер-класи, семінари-практикуми, пропонуються курси підвищення професійної кваліфікації у вишах. На базі Національного центру «Мала академія наук» проводять заходи з метою підвищення професійної майстерності працівників МАНУ – організаторів науково-пошукової діяльності, керівників секцій, викладачів, методистів, інструкторів, експертів.

Постать учителя, наставника МАНУ особлива, адже саме через його віддане служіння освіті, культурі, захопленість наукою як справою усього життя учні починають поцінювати істинне покликання та йти за ним. І тут багато важать особистісні якості того, хто веде за собою – педагога. Це – передусім, гуманність, креативність, комунікабельність, здатність поцінювати обдарованість, індивідуальність дитини, відповідальність за долю вихованців, психологічна врівноваженість і соціальна зрілість, харизма вченого, дослідника.

Плекання командного духу в педагогічній роботі потребує солідарності, націленості на результат і водночас вияву лідерських якостей кожним

викладачем, методистом, адміністратором. Стимулювати й направляти ці процеси – важливе й відповідальне завдання дирекції МАНУ.

Міжнародна діяльність МАН України. Міжнародна робота є невід’ємним складником діяльності МАН України. За сучасних умов підвищеної динаміки глобалізаційних, інтеграційних процесів, супроводжуваних зростанням конкуренції на світовому ринку праці й освітніх послуг, необхідно сформувати в молоді мобільність, готовність співробітничати, брати активну участь у міжнародних науково-пошукових програмах, проектах і доводити в такий спосіб власну конкурентоздатність.

Цей напрям діяльності є дуже важливим для розуміння учнями й викладачами академії головних європейських і світових тенденцій розвитку міжнародного співробітництва в галузі освіти, науки й техніки та їх урахування в плануванні педагогічного процесу. Стажування, обміни робочими групами, інформацією із зарубіжними установами, що опікуються підтримкою та розвитком обдарованих дітей і молоді, – це також важливий шлях напрацювання міжінституційних і міжособистісних контактів, що дають змогу вивчати й адаптувати до українських реалій досвід зарубіжних колег. Водночас відкриваються широкі можливості для популяризації досягнень МАНУ як унікальної та самобутньої освітньої системи, що стрімко розвивається.

Стратегічні завдання щодо міжнародної діяльності МАН України визначаються і реалізуються за рішеннями Президії МАН України та Національного центру «Мала академія наук». При цьому беруться до уваги поради й консультації таких авторитетних організацій, як:

- Всесвітня Рада з питань обдарованих і талановитих дітей (WCGTG);
- Європейська Рада здібностей високого рівня (ЕСНА);
- Європейська асоціація закладів вільного часу для дітей та молоді (EAICY).

На сучасному етапі МАН України започаткувала й розвиває співробітництво з низкою зарубіжних наукових організацій і установ, а саме:

- Європейською організацією з ядерних досліджень (CERN, м. Женева, Швейцарія);
- Об’єднаним інститутом ядерних досліджень (ОИЯИ, м. Дубна, Росія);
- Баварським центром обдарованості (м. Фрайзінг, Німеччина);
- Експериментальною лабораторією для молоді (XLAB, м. Геттінген, Німеччина).

Співробітники й слухачі МАН України беруть участь у таких щорічних міжнародних заходах, як Конкурс молодих вчених Європейського Союзу (European Union Contest for Young Scientists «EUCYS»); Аргонська Національна лабораторія (м. Чикаго, США); наукові школи для педагогічних працівників МАН України і вчителів загальноосвітніх навчальних закладів.

На перспективу планується розширення й поглиблення співробітництва МАН України із зарубіжними науковими центрами, університетами, державними й громадськими організаціями, що опікуються соціальною й педагогічною підтримкою обдарованої молоді.

Висновки. На завершення аналітичного есе щодо діяльності Малої академії наук України можна стверджувати, що ця організація має гарні традиції та впевнено крокує у сповнене позитивними очікуваннями майбутнє. Ці очікування формують найталановитіші діти нашої країни, і їхні плани, сподівання, мрії й бажання є тією живою енергією, яка стимулюватиме й надалі розвиток МАН України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Выготский Л. С. Проблема возраста / Л. С. Выготский // Собрание сочинений : в 6-ти т. – М. : Педагогика, 1983. – Т. 4.
2. Закон України «Про позашкільну освіту» // Освіта України. Нормативно-правові документи. – Львів : Міленіум. – С. 108–116.
3. Закон України «Про професійно-технічну освіту» // Освіта України. Нормативно-правові документи. – Львів : Міленіум. – 2004 – С. 117–126.
4. Закон України «Про загальну середню освіту» від 7 грудня 2000 року № 2120 // Освіта України. Нормативно-правові документи. – Львів : Міленіум. – С. 103–107.
5. Національна доктрина розвитку освіти // Освіта. – 2002. – 24 квітня – 1 травня. – № 26. – С. 2–4.
6. Позашкільні заклади України. Основні напрями розвитку та оновлення діяльності. Концепція. – К., 1999. – 12 с.
7. Постанова Кабінету Міністрів України від 26.01.1994 р. № 45 «Про затвердження Положення про позашкільний навчальний заклад» і наказом Міністерства освіти України від 22.02.1994 р. № 45.
8. Про Державну національну програму «Освіта» («Україна XXI століття») // Книга керівника навчально-виховного закладу : довід.-метод. видання / упорядк : Б. М. Терещук, В. В. Скиба. – Х. : ТОРСІНГ ПЛЮС, 2005. – С. 39–57.
9. Jonnaert P. Constructivisme : choix contemporains / P. Jonnaert. – Montréal : Presses Universite Quebec, 2004. – 326 p.
10. Laroche M. A propos du constructivisme et de l'éducation / M. Laroche et N. Bednarz // Revue des sciences de l'éducation. – 1994. – № 20 (I). – P. 5–21.
11. Sun R. Modeling meta-cognition in a cognitive architecture / R. Sun, X. Zhang, R. Mathews // Cognitive Systems Research, 7. – 2006.
12. Tobin K. Constructivism as a Referent for Teaching and Learning / K. Tobin, D. Tippins // The Practice of Constructivism in Science Education, Lawrence-Erlbaum, Hillsdale, NJ., The psychosocial mechanisms of cognitive constructions : Experimental research and teaching perspectives / K. Tobin (Ed). – 1993.

РЕЗЮМЕ

Лавриченко Н. Н. Научно-организационные основы деятельности Малой академии наук Украины.

Статья посвящена Малой академии наук Украины как образовательной институции общенационального значения. Сейчас это единственная в Украине организация, которая целенаправленно и профессионально занимается духовным, творческим, интеллектуальным развитием одаренных детей и молодежи, привлекая их к научно-исследовательской, экспериментальной, конструкторской, изобретательской деятельности.

Ключевые слова: *Малая академия наук Украины, учебно-воспитательная, социализационная работа с одаренными детьми.*

SUMMARY

Lavrychenko N. Scientific and organizational foundations of the activity the Minor Academy of Sciences of Ukraine.

This article is devoted to the Minor Academy of Sciences of Ukraine as the education institution of national value. Nowadays, it's the unique organization in Ukraine which purposefully and professionally takes care of spiritual, creative, intellectual development of the gifted children and young people, attracting them to the research, experimental, designer, inventor activity.

The Minor Academy of Sciences of Ukraine is the leading establishment in the system of out-of-school education, which is traditionally well developed in Ukraine. Here, it takes part in the unique and original experience, without an overstatement speech, and its experience is valued in Ukrainian educational space and abroad as well. It is necessary to underline that achievements of the Minor Academy of Sciences of Ukraine is supported not only by the politicians, statesmen, governments of different levels, but also by volunteer effort of many enthusiasts in the different parts of the country.

During of a comparatively short period (1995 – 2015) in the Minor Academy of Sciences of Ukraine, the adequate aims and tasks of this structure are produced; organizational-pedagogical mechanisms of activity, scientific principles and methods of pedagogical work with young students are developed, experience of social partnership with different institutions and subjects in matters of cherishing the intellectual elite of nation is accumulated.

It is impossible to reveal the amount and variety of activity of the Minor Academy of Sciences of Ukraine (educational directions, projects, research programs, actions) in all plenitude on the columns of one article, that's why in this publication we were concentrated on the most general and basic foundations of the activity of the Academy – normative, organizational, methodological, methodical, and practical.

In conclusion of the analytical essay on the activities of the Minor Academy of Sciences of Ukraine it can be argued that this organization has a good tradition and confidence to be filled with positive expectations of the future. These expectations form the most talented children of our country, and their plans, hopes, dreams and desires are the living energy, which will stimulate further development of the MAS of Ukraine.

Key words: *Minor Academy of Sciences of Ukraine, educational and socialization work with gifted children.*